ISSN: 2181-1385
Scientific Journal Impact Factor (SJIF) 2021: 5.723
DOI: 10.24412/2181-1385-2021-6-1506-1513

O’ZBEKISTON MADANIYAT VA URF-ODATLARI

Baxromjon Baxtiyor o'g'li Jo'raboyev
Toshkent viloyati Chirchiq Davlat Pedagogika Instituti

ANNOTATSIYA

Vatanimizning mustaqilligi biz uchun dunyoga barcha yo'llarni ochib berdi va bizga o'zimizni ko'rsatishimiz, shuningdek har qanday joyda har qanday sohada texnik va daliliy bilimlarni olishimiz uchun imkoniyat yaratdi.

Ushbu ilmiy ishimizda o’zbek madaniyatini va urf-odatlarini ko’rib chiqamiz.

Kalit so’zlar: to’y, fotiha-toj, Xatna-qilish festivali, kelin, kuyov, sovchi, kelin salomi.

KIRISH

Til odamlar o'rtasidagi aloqa vositasi - tilni yaratuvchisi va tashuvchisi bo'lib, uning yordamida biz o'z fikrlarimizni va his-tuyg'ularimizni bir-birimizga bildiramiz. Shuning uchun ham til jamiyatning ajralmas qismidir va u jamiyat bilan parallel ravishda rivojlanadi. Jamiyatdagi har qanday hodisa adabiyotda aks etadi. Shuning uchun ikki xalqning adabiyotlarini taqqoslab tahlil qilish, farqlari va o'xshashliklarini aniqlash juda muhim, ammo ayni paytda juda qiziq.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Adabiyot jamiyatda bo'layotgan voqealar bilan chambarchas bog'liq bo'lganligi sababli, bu sohada ko'plab tadqiqotlar olib borilmoqda. Shunga asoslanib, biz ham bu boradagi ishlarimizni bajarishga harakat qildik. Yuqorida aytib o'tilganlar allaqachon bizning tadqiqot ishimiz juda dolzarb va juda qiziqarli ekanligini ko'rsatmoqda.

Maqsadlar va vazifalar

Ushbu tadqiqotning asosiy maqsadi - to'plangan so'zlar va iboralarni ularning tarkibiy-semantik o'ziga xos xususiyatlari nuqtai nazaridan o'rganish.

Maqsadga erishishimiz uchun biz oldimizga quyidagi vazifalarni qo'ydik :

1. Uchqun Nazarovning "Chayon yili" romanidagi o'zbek xalqining kundalik hayotini aks ettiruvchi so'z va iboralarni topish.
2. To'plangan leksikalarni tuzilishiga ko'ra ikki tilda (o'zbek va nemis) tahlil qiling.
3. To'plangan so'zlarni ularning semantikasi nuqtai nazaridan tahlil qiling

Tadqiqot materiallari

ISSN: 2181-1385
Scientific Journal Impact Factor (SJIF) 2021: 5.723
DOI: 10.24412/2181-1385-2021-6-1506-1513

O'tgan asrning 70-yillari oxirida o'zbek yozuvchisi Uchqun Nazarov o'zbek jamiyati, o'zbek xalqining kundalik hayoti, uning mentaliteti, odob-axloqi to'g'risida uni dunyoga mashhur qilgan romanini yozdi. Tarjimon Ingeborg Baldauf tomonidan roman nemis tiliga mahorat bilan tarjima qilingan. "Chayon yili" nemis tiliga "axloqiy rasm", ba'zan "Chayon yili" deb tarjima qilingan. Ushbu roman nafaqat kundalik hayotni, balki o'zbek xalqining tarixini ham tasvirlab berganligi sababli, biz nemis tilidagi tarjimasini asl nusxasi bilan taqqoslab, tahlil qilishga harakat qildik. Romanda topilgan 600 dan ortiq so'z va iboralar bizning ishimizning mavzusidir.

O'zbekiston xalqlari madaniyati va urf-odatlarining paydo bo'lishi miloddan avvalgi 2-asr oxirlaridan boshlangan Buyuk Ipak yo'li bilan chambarchas bog'liqdir. "Ipak yo'li" atamasi nemis olimi Ferdinand Frayherr fon Rixtofen tomonidan 1877 yilda o'zining "Xitoy" nomli klassik asarida kiritilgan va olimlar orasida o'rnatilgan. Bu mutlaqo oqlanadi, chunki boshqa bir nemis olimi Albert Herrmann ta'kidlaganidek, aynan ipak eng muhim tovar bo'lib, miloddan avvalgi 2-asr oxirida G'arb va Sharqda ikki xil dunyoni bir-biriga ma'lum qildi. Aynan O'zbekistonning Ipak yo'li o'rtasida joylashgan geografik joylashuvi mamlakatdagi eng muhim etnik jarayonlarga olib keldi, masalan Dravida, hind-yevropaliklar va hind-eronliklar kabi O'rta Sharqdan xalqlarning ko'chishi. Qadimgi sharq, sharqiy va g'arbiy Eron, ellinizm, hind, turk va xitoy madaniyatlarining simbiyozi mavjud edi. Buning natijasida mintaqada odamlar uchun madaniy va intellektual hayotning o'ziga xos shakllari paydo bo'ldi. O'zbekiston xalqlari alifbo va buddizm, nasroniylik, zardushtiylik, manixeylik va islom singari dunyo dinlarini, shuningdek Osiyo va Uzoq Sharq mamlakatlaridagi boshqa ko'plab madaniy yutuqlarni tarqatishda katta hissa qo'shganliklari haqida tan olingan. Arxeologik qazishmalar shuni ko'rsatadiki, zardushtiylik dini O'zbekiston hududida bundan 3,5 ming yil oldin paydo bo'lgan. Zaratustraning ezgulik yovuzlik ustidan g'alaba qozonish uchun abadiy kurash haqida so'zlari "Avesta" kitobida yozilgan bo'lib, uning 2700 yilligi 2001 yilda O'zbekistonda YuNESKO qarori bilan nishonlangan. Samarqand, Buxoro, Termiz va Xiva kabi qadimiy shaharlardagi tarixiy yodgorliklar ham saqlanib qolgan. O'zbekiston hukumati tashabbusi bilan va YuNESKO ishtirokida 1997 yilda yer yuzidagi eng qadimgi shaharlar - Buxoro va Xiva tashkil etilganligining 2500 yilligi munosabati bilan tantanalar bo'lib o'tdi. Islom madaniyati paydo bo'lishi va qaror topishiga o'zbek xalqining ajdodlari beqiyos hissa qo'shgan. Haqiqiy hadis haqidagi muqaddas bilimlarni saqlagan Imom al-Buxoriy va at-Termiziylarning ma'naviy ishlari butun Islom olamida ulug'lanadi. O'rta asr islom madaniyatining

ISSN: 2181-1385
Scientific Journal Impact Factor (SJIF) 2021: 5.723
DOI: 10.24412/2181-1385-2021-6-1506-1513

buyuk yutuqlari bu taniqli davlat arbobi Amir Temur hukmronligi bilan boshlangan temuriylar Uyg'onish davri qo'l san'atlari, me'morchilik, ilm-fan va adabiyotdagi yutuqlardir. 1991 yilda O'zbekiston o'z mustaqilligini qo'lga kiritgandan so'ng, ko'plab xalq an'analari, urf-odatlari va festivallari, masalan Navro'z (bahorning boshlanishi), Lola-bayram (gul bayrami), Paxta-bayram (paxta bayrami), Hosil-bayram (hosil bayrami) va boshqalar yangi ma'no oldi va ular bilan islomgacha madaniyatlardan, ya'ni zardushtiylik, buddizm va boshqalardan elementlarni bog'ladi. O'zbek adabiyoti xalq og'zaki she'riyatidan rivojlandi. Og'zaki ravishda yetkazilgan she'riyatning eng taniqli asarlari - bu "Alpomish" qahramonlik eposi, "Go'rog'li" romantik qahramonlik eposi (40 dan ortiq mavzular bilan), "Yusuf va Ahmad" jangchi romanlari va "Tohir va Zuhra" sevgi romani. Tarixda o'zbek she'riyatining asoschisi Alisher Navoiy she'riyati alohida o'rin tutadi. Bu yil Navoiy tavalludining 560 yilligi O'zbekistonda nishonlanadi. 2001 yil aprel oyida Berlinning Freien universitetida Alisher Navoiyning to'liq asarlari bo'yicha xalqaro ilmiy simpozium bo'lib o'tdi.

MUHOKAMA VA NATIJALAR

Bugungi shoir va yozuvchilarning asarlarida dunyoqarash va dunyoni she'riy idrok etish yanada yuqori darajaga ko'tarilgan. Tasviriy san'at va hunarmandchilik qadimgi davrlarda boshlangan rivojlanishga nazar tashlaydi. Xolchayonning bo'yalgan loydan yasalgan figuralari inson qiyofalarining ajoyib xilma-xilligidan dalolat beradi. Ayritom budda izlari topish mumkin , ayniqsa mashhur qadimiy samoviy musiqachilar va sovg'alar tashuvchilarning suratlarini o'z ichiga oladi. Masalan janubiy viloyatlar haykaltaroshlik. O'zbekiston hukumatining qarori bilan 2000 yilda sharq miniatyura san'ati ustasi va asoschilaridan biri Kamoliddin Behzodning 545 yilligi nishonlandi. Ushbu festival 2000 yil uchun YuNESKOning festival dasturiga kiritilgan. Behzodning individual miniatyuralari hozirgi kunda dunyoning ko'plab muzeylarida va shaxsiy kollektsiyalarda saqlanmoqda.Xalqaro ilmiy-amaliy konferensiya "Dunyoda tasviriy san'at haqida K. Behzod faoliyatining ta'siri" da Toshkent, Buyuk Britaniya, Yaponiya, Hindiston, Germaniya va Rossiya shu jumladan, dunyoning ko'plab davlatlari, olim va san'atkorlar, ishtirok etdi. O'zbekiston mustaqilligi yillarida dekorativ amaliy san'at qayta tug'ilishni boshdan kechirdi va yoshlar orasida katta shuhrat qozondi. Hunarmandchilikning asosiy turlari keramika, bo'rttirma, yog'och o'ymakorligi, oltin kashtachilik, kashtachilik, qo'g'irchoqlar, gilam to'qish, ipak tikish, ipak gilam, lakka bo'yash va qimmatbaho metallarni zarb qilishdir. Miniatyura, ochiq osmon ostidagi rasm, plakat

ISSN: 2181-1385
Scientific Journal Impact Factor (SJIF) 2021: 5.723
DOI: 10.24412/2181-1385-2021-6-1506-1513

va grafika hamda zamonaviy va tarixiy mavzudagi rasmlar o'zbek rassomchiligiga xos bo'lib, zamonaviy portretlar janri ustunlik qiladi. 1918 yilda Toshkentda tashkil etilgan konservatoriya va uning Samarqand, Farg'ona va Buxorodagi filiallari hamda musiqa akademiyasi (1934) va O'zbek davlat filarmoniyasi (1936) O'zbekistonda musiqa san'atining rivojlanishiga xizmat qiladi . O'zbekiston xalqlarining raqs san'ati doimo rivojlanib kelgan. IV - VIII asrlarda Samarqand, Buxoro va Xorazm raqqosalarining raqs san'ati butun Sharqga ma'lum bo'lgan. Bugungi kunda davlat ansambllaridan tashqari ("O'zbekiston", "Bahor", "Lazgi" va boshqalar) yana 100 dan ortiq raqs ansambllari mavjud. 35 ta davlat teatri, shu jumladan 2 ta opera va balet teatri, 10 ta musiqiy va drama va bir nechta qo'g'irchoq teatrlari mavjud. O'zbek teatr san'atkorlari va kontsert ansambllari chet elda mehmonlarning spektakllarini muvaffaqiyatli namoyish etishmoqda,masalan Germaniya, Fransiya, Slovakiya, Hindiston, Misr, AQSh va dunyoning boshqa mamlakatlarida. O'zbekiston hukumati O'zbekistonda yashovchi boshqa etnik guruhlarning milliy madaniyatlariga katta e'tibor qaratmoqda. Mustaqillikning o'n yilligida 110 ta milliy madaniy markazlar tashkil etildi. O'zbekiston nemis aholisining etnik va madaniy manfaatlarini himoya qilish uchun O'zbekiston nemislarining "Qayta tug'ilish" madaniy markazi va "Union" kichik madaniy korxonasi tashkil etildi. Xalqaro raqs ansambli ham tashkil etildi, u "German Folk Dance" xalqaro tashkilotining a'zosi. Chet davlatlarning madaniyati va san'ati kunlari muntazam ravishda o'tkaziladi. 1997 yildan buyon har ikki yilda bir marta Samarqandda o'tkazib kelinayotgan "Sharq taronalari" xalqaro musiqa festivali mintaqaning musiqiy hayotida alohida o'rin tutadi. Ishtirokchilar orasida dunyoning ko'plab mamlakatlaridan kelgan rassomlar va musiqachilar bor. 1995 yildan buyon har yili Toshkentda o'tkazib kelinayotgan "IlhomXX" zamonaviy musiqa va teatr festivali, xalqaro simfonik musiqa festivali (1998 yildan beri Toshkentda) bevosita bastakorlar va ularning ijodiga bag'ishlangan.

O'zbek oilasining eng muhim xususiyatlari bu mehmondo'stlik va qariyalarga an'anaviy ravishda hurmat bilan qarashdir. O'zbeklar odatda bir necha avloddan iborat katta oilalarda yashaydilar, shuning uchun yer uchastkasi bo'lgan katta xususiy uylarga afzallik beriladi. Choy marosimi kundalik hayotda mehmondo'stlikning muhim elementidir. Choy qaynatish va uni mehmonlarga berish - uy egasining mutlaq vakolati. Har doim tushlik yoki kechki ovqatga taklifnomalarni qabul qilish va o'z vaqtida yetib borish odat tusiga kiradi. Mehmonlarga tashrif buyurganingizda, mezbon bolalariga esdalik sovg'alari yoki shirinliklarni olib keling. Odatda qo'l siqish faqat erkaklar bilan salomlashiladi. Masofada o'tirgan ayollar va odamlarni o'ng qo'lni yurakka qo'yib, imo-ishora bilan boshning yengil egilishi bilan kutib

ISSN: 2181-1385
Scientific Journal Impact Factor (SJIF) 2021: 5.723
DOI: 10.24412/2181-1385-2021-6-1506-1513

olishadi. An'anaga ko'ra, qo'l siqish paytida odamlar bir-birlaridan sog'lig'i, ishdagi va uydagi ishlarning holati to'g'risida so'rashadi. Mamlakatda, mehmon kelganda, ayollar odatda suhbatni buzmaslik uchun erkaklar bilan birga stolga o'tirishmaydi. Ayollarning go'zalligiga bo'lgan ishtiyoqingizni ifoda etish va ularga qarashingizni to'g'rilash o'rinli emas. Yashash xonasiga kirishdan oldin siz poyabzalingizni yechasiz. Uy egasi tayinlagan joyni egallashingiz kerak. O'rindiq kiraverishdan qanchalik uzoq bo'lsa, shunchalik sharaflidir.

O'zbek xalqining urf-odatlari ko'p asrlar davomida o'zbeklarning etnogenezida qatnashgan barcha qabilalar va elatlarning madaniy mahorat va an'analarini birlashtirishning murakkab jarayoni natijasida rivojlanib bordi. Ular noyob, rang-barang va xilma-xildir, patriarxal oila va qabila munosabatlariga qaytadilar. Ko'plab urf-odatlar oilaviy hayotga hamroh bo'ladi va bolalarni tug'ilishi va tarbiyasi, to'ylar, dafn marosimlari bilan bog'liq. Bolalarning tug'ilishi va tarbiyasi (beshik-toji, hatna-qilich) va nikoh (fotiha-toji, to'y) bilan bog'liq urf-odatlar alohida o'rin tutadi. Ko'pincha ular islomiy marosimlarning sehrli amaliyotlar bilan bog'liq bo'lgan eski shakllar bilan birlashishini anglatadi. Islomni qabul qilish bilan ko'plab oilaviy urf-odatlar din ta'sirida bo'lib, o'zbeklar hayotiga musulmonlarning diniy urf-odatlari kirib keldi. Juma bayram kuni deb hisoblanadi, u juma masjidida umumiy namoz bilan nishonlanadi. Patriarxal urf-odatlar masjidlarda, choyxonalarda, bozorda va faqat erkak aholi ishtirok etadigan jamiyat hayotida saqlanib qoldi.

Bayram beshik-toji ("yog'och beshik") - bu birinchi marta chaqaloqni beshikka yotqizish bilan bog'liq bo'lgan marosim bayrami. Bu O'zbekistondagi eng qadimiy va keng tarqalgan marosimlardan biridir. Bayram odatda bola tug'ilgandan keyin 7, 9 va 11-kunlarda o'tkaziladi. Turli viloyatlarda bu marosim o'ziga xos xususiyatlarga ega va oilaning boyligiga bog'liq: boy oilalar ushbu tadbirni saxovat bilan nishonlaydilar, kam daromadli oilalar kamtarona bayram qiladilar. Beshik ("beshik") va chaqaloq uchun zarur bo'lgan narsalar chaqaloqning onasining qarindoshlari tomonidan ta'minlanadi. Bolaning ota-onasi, bobosi va buvisi uchun sovg'alar tayyorlanadi. Boy bezatilgan beshik, dasturxonlar, sovg'alar transport vositasiga yuklanadi va mehmonlar bilan birga surnay, karnay va romli baraban karnaylari sadolari ostida ota-onalar uyiga yuboriladi. An'anaga ko'ra, chaqaloqning bobosi avval o'zi bilan olib kelgan beshikni o'ng yelkasiga olib boradi va keyin o'g'lining o'ng yelkasiga topshiradi, keyin esa bolaning onasiga olib boradi. Ilgari, yuzlar oq un bilan qoplangan, shuning uchun mehmonlarning barcha fikrlari toza va yaxshi edi. Mehmonlar xona ichidagi saxovatli dasturxonga taklif etiladi va mehmonlar ovqatlanayotganda, qo'shiqlar va musiqa tinglayotganda va zavqlanayotganda, bolani

ISSN: 2181-1385
Scientific Journal Impact Factor (SJIF) 2021: 5.723
DOI: 10.24412/2181-1385-2021-6-1506-1513

o'rash va beshikka yotqizish marosimi qo'shni xonada bo'lib o'tadi keksa ayollar huzuridagi amalga oshiriladi. Marosim tugashiga yaqin mehmonlar uni ko'rish uchun chaqaloq xonasiga kelishadi, sovg'alar berishadi va karavotga parvarda yoki shakar tashlashadi. Bu marosimni tugatadi va mehmonlar uylariga ketishadi.

Xatna-qilish festivali

Xatna-qilish - bu Islom tomonidan muqaddas qilingan yana bir qadimiy o'zbek odati (sunnat toji). Ushbu urf-odat o'g'il bolalarda 3, 5, 7, 9 yoshda, kamdan-kam hollarda 11-12 yoshda amalga oshiriladi. Sunnatning ijrosi jamoat tomonidan nazorat qilinadi. O'g'il bola tug'ilgan kundan boshlab ota-onalar barcha zarur narsalarni birma-bir olish orqali sunnat-toji nishonlashga tayyorgarlik ko'rishadi. Haqiqiy tayyorgarlik marosimidan bir necha oy oldin boshlanadi, bu ko'pincha toj ("to'y, katta bayram") deb nomlanadi. Qarindoshlar va qo'shnilar ko'rpa tikishda va festivalga sovg'alar tayyorlashda yordam berishadi. Bularning barchasi ko'p bolali ayollarga nisbatan qo'llaniladi. Bayram oldidan qariyalar, masjid imomi va qarindoshlari ishtirokida Qur'on suralari keltiriladi. Dasturxon yozilib, yana Qur'ondan suralar keltiriladi va qariyalar bolaga duolarini o'qiydilar. Keyin "katta festival" boshlanadi. Haqiqiy "bayram" oldidan bolani qo'shnilar, qariyalar va qarindoshlar oldida unga berilgan kiyimga kiydirishadi. Ilgari bolani berish va bolani kiyib, endi u erkak, jangchi ekanligini ko'rsatish odat edi. Har bir inson bolani tabriklaydi va unga sovg'alar va shirinliklar sepdi, keyin hamma narsa ayolning yarmida davom etadi. Xuddi shu kuni ayollar "tahurar" ni bajaradilar - ko'kragiga ko'rpa va yostiq to'plash. Bu odatda ko'p bolali ayol tomonidan amalga oshiriladi. Bu yerda milliy taomlar shudgorini ham o'z ichiga olgan mo'l-ko'l stol, marosimlarni o'tkazadi. An'anaga ko'ra, kechqurun shudgordan keyin katta gulxan yoqiladi, gulxan atrofida raqs tushadi va turli o'yinlar o'ynaladi. Festival ertasi kuni davom etadi.

Fotiha-toj (nishonlash) bayrami

Nikoh ota-onaning roziligi va marhamati bilan amalga oshiriladi va bir necha bosqichlardan iborat. O'g'il voyaga yetganida, ota-onalar munosib yosh ayolni izlay boshlaydilar. Yaqin qarindoshlar, qo'shnilar va do'stlar ishtirok etishadi. Yosh ayol topilganda, onalik va otalik xolalari yosh ayolni ko'rish, ota-onasi va bo'lajak kelinning uyidagi hayot haqida bilish uchun bahona bilan yosh ayolning uyiga borishadi. Keyin qo'shnilar va tanishlar tanlangan yosh ayolning oilasi to'g'risida so'roq qilishadi. Agar fikrlar ijobiy bo'lsa, sovchilar kelinning ota-onasiga yuboriladi. Uchrashuvning eng muhim urf-odatlaridan biri bu "fatiha-toj" (nishonlash) bayramidir. Sovchilar unashtirish uchun vaqt belgilaydilar. Shu kuni yosh ayolning uyiga shu hududda taniqli keksa erkaklar, maxalla (jamoat) rahbari va

ISSN: 2181-1385
Scientific Journal Impact Factor (SJIF) 2021: 5.723
DOI: 10.24412/2181-1385-2021-6-1506-1513

yosh ayollar yig'ilishadi. Mexmonlar tashriflarining maqsadlarini belgilab qo'ygandan so'ng, odatiy "non sindirish" boshlanadi. Shu paytdan boshlab yoshlar unashtirilgan deb hisoblanadi. "Fotiha-toj" bayrami to'y kunini belgilash bilan yakunlanadi. Vositachilarning har biriga ikkita yassi non va shirinliklar bilan dasturxon beriladi. Bundan tashqari, kuyovga va uning ota-onasiga yosh ayol tomondan sovg'alar beriladi. Darvozabonlar kuyovning uyiga qaytib kelgandan so'ng, sovg'alar ularning qo'llaridan olinadi va "sarpo korar" (sovg'alarni tekshirish) odati boshlanadi. Olib kelingan dastxonni odatda ko'p bolali ayol ochadi. Yig‘ilganlarning hammasi kelinning uyidan olib kelingan pishiriqlar va shirinliklarni yeydi. Ushbu marosim nishonlash marosimini yakunlaydi. "Fotiha toj" nishonlangan paytdan boshlab va haqiqiy to'ygacha kelin-kuyovning ota-onalari mahr masalalari va to'yni nishonlash bilan bog'liq tashkiliy masalalar bilan shug'ullanadilar.

To'y

To'y odati an'anaviy ravishda o'zbeklar hayotida katta ahamiyatga ega bo'lib, tantanali ravishda nishonlanadi. Barcha o'xshashliklarga qaramay, turli viloyatlarning o'ziga xos xususiyatlari bor. To'y odatlarining asosiy momenti kelinning ota-onasining uyidan kuyovning uyiga o'tishi. To'y kuni kuyovning uyida tayyorlanib, kelinga yuboriladigan to'y shudgori tayyorlanadi. Shunga o'xshash narsa kelinning uyida sodir bo'ladi. To'y kuni imom yosh er-xotin uchun «Xutbai nikoh» (nikoh ibodati) ibodatini o'qiydi, shundan so'ng yosh er-xotin Xudo oldida er va xotin deb e'lon qilinadi. Imom kelin va kuyovga erning vazifalari va xotinning vazifalari to'g'risida ma'lumot beradi. Odatda yoshlar nikohdan keyin fuqarolik nikohlarini ro'yxatdan o'tkazish uchun ro'yxatga olish idorasiga borishadi. To'y kuni kuyov sarpo kiyadi (to'y uchun berilgan kiyim va poyafzal), shundan so'ng kuyov va uning do'stlari kelinning ota-onasi bilan ularni kutib olish uchun borishadi. Kuyov va uning do'stlari qaytib kelgandan so'ng, kelin ham keladi. Kuyovnikiga ketishdan oldin, ota-onasi bilan ajrashish odati kelinning uyida sodir bo'ladi. Kelin bilan birga eng yaqin do'stlari boradi. Ular qo'shiqlar kuylashadi ("ulanlar" va "jor-jor"). Kelin kuyovning uyiga kelganida, haqiqiy to'y bayrami boshlanadi. To'y oxirida kuyov kelin bilan birga yosh kelin va kuyov uchun mo'ljallangan xonaning eshigiga boradi. Xona oldida kelinni «yanga» kutadi (odatda kelinning yaqin qarindoshi), kelin kiyimlarini almashtiradi, kuyov bilan uchrashuvga tayyorlanadi va «gushanga» pardasi ortida bo'ladi. Ma'lum vaqtdan so'ng, kuyov do'stlari bilan birga xonaga kirish oldida paydo bo'ladi va "yanga" hamrohligida kelin uni kutib turgan pardaga boradi. Kelinga kirish uchun uni ramziy ma'noda «yanga» dan sotib olish kerak, va tegishli savdo amalga oshiriladi. Shundan so'ng, kuyov va kelin tunash uchun yolg'iz qoladilar. «Kelin

ISSN: 2181-1385
Scientific Journal Impact Factor (SJIF) 2021: 5.723
DOI: 10.24412/2181-1385-2021-6-1506-1513

salomi» (kelinning salomi) odati erta tongdan boshlanadi. Odat boshlanganda kuyovning ota-onasi, barcha yaqin qarindoshlari, kuyovning do'stlari va yaqin mahalla old hovlida yig'ilishadi. Hammasi o'z navbatida tabriklar, sovg'alar va fotihalar bilan kelinning oldiga boring. Kelin hammaga chuqur egilib salom berishi kerak. Shunday qilib, marosim tugaydi va oilaviy hayot boshlanadi.

XULOSA

Xulosa qilib aytsa,jamiyatimizda aholi o’zining qatlamiga qarab emas balki birovdan kam qilmaslik uchun bor budini to’y hashamga ishlatib yuboradi.Bu esa o’z navbatida ortiqcha isrofgarchilikka olib keladi. Mamlakatimizda karantin munosabati bilan 30-50 kishilik to’ylar qilindi endi bundan keyin ham shundek ishlarni davomli qilsak nafaqat yosh oila uchun balki ularning ota-onalariga ham yaxshi bo’ladi.

REFERENCES

1. Рахманова, М. К. (2019). Ёшларнинг маънавий тарбиясида қадимги Ўрта Осиё маънавий-маданий меросининг аҳамияти. *“Глобаллашув шароитида ватанпарварлик тарбиясининг маънавий-маърифий технологиялари” республика илмий-амалий конференцияси*, 206-209.
2. Juraboyev, B. B. (2020). Nemis tilini o'qitishda kommunikativ yondashuv. *Science and Education*, *7*(7), 215-220.
3. Joraboyev, B. B. O. (2021). Using authentic materials on english lessons. *Academic research in educational sciences*, *2*(2).
4. Joraboyev, B. (2020). Nemis tilida juft otlar va ularning o´ zbek tilida ifodalanishi. *Science and Education*, *1*(Special Issue 4).
5. Журабоев, Б. (2020). Мотивированные люди для удовлетворения своих собственных потребностей. *Academic research in educational sciences*, (3).
6. Juraboyev, B. B. U. (2021). Problems and solutions for online teaching and learning of foreign languages. *Academic research in educational sciences*, *2*(Special Issue 2).
7. Samarova, S. (2018). Forming Creative Vision of Person as Universal Method Enhancing Creativity. *Eastern European Scientific Journal*, (6).
8. Samarova, S. R. (2019). Methods and technologies for the development of creative thinking of pupils. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences*, *7*(10), 37-43.
9. Samarova, S. R., & Mirzayeva, M. M. (2020). The problem of the formation of creative abilities of students in foreign psychology. *An International Multidisciplinary Research Journal*, *10*(5), 1937-1943.